

ΣΩΤΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Στο πλοίο των τρελών

Οδηγίες χρήσεως

ΣΩΤΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Στο πλοίο των τρελών

Οδηγίες χρήσεως

Θέση υπογραφής δικαιούχου/ων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Κοινωνικές, Πολιτικές και Νομικές Επιστήμες
Σειρά Κόσμος

Σώτη Τριανταφύλλου, Στο πλοίο των τρελών: Οδηγίες χρήσεως.

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου

Διορθώσεις: Νίκος Αγγελής

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Η εικόνα του εξωφύλλου αποτελεί ευγενική παραχώρηση
της γκαλερί Artesanterasma/Studio Franz Borghese, 2024

Copyright © Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Σώτη Τριανταφύλλου, 2024

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Απρίλιος 2024

ΚΕΤ Ζ391 ΚΕΠ 234/24

ISBN 978-618-0782-3

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> . e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Το καρβάνι του πολιτισμού έπεσε σε ενέδρα.
Τρελοί κυβερνούν τον κόσμο.

Jalāl al Dīn Muḥammad Rūmī

c1260

Περιεχόμενα

Πρόλογος	13
I ΗΠΑ	
Νέα Υόρκη: Από την κρίση της φτώχειας στην κρίση της ευημερίας	17
Brighton Beach, Μπρούκλιν: Η συνοικία της ρωσικής μαφίας	29
Μέμφις: Εγκλήματα εξουσίας	36
Μνήμη Μάρτιν Λούθερ Κινγκ.....	41
Σαουδαραβικές επενδύσεις και γεωπολιτική του χρήματος	52
Το αποσχιστικό κίνημα του Τέξας και η έξαρση της αμερικανικής τρέλας.....	58
Αμερικανική πόλωση, αλήθεια και μύθοι	65
Soft power και ποπ κουλτούρα	69
Αμερικανική εξωτερική πολιτική και κοινωνικές τάξεις	96
Μαγική σκέψη και εξωτερική πολιτική	131
ΗΠΑ: Σύντομο χρονικό ενός αιώνα διπλωματικών σχέσεων.....	149

II ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Ο κύκλος της εκδίκησης.....	183
Ισραήλ-Παλαιστίνη, άλλοτε και τώρα	189
Ισραηλινός μαξιμαλισμός και παλαιστινιακή τρομοκρατία	200
Υπάρχει ηθικός τρόπος αντιμετώπισης της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης;.....	212
Χαμάς και Μπίμπι.....	217
Τα ριγιάλ από το Κατάρ και τα παιδιά της χρωδιάς	224
Η πολιτική των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή	228
Στο Ισραήλ σήμερα.....	255

III ΕΥΡΩΠΗ

Βρυξέλλες: Η πρωτεύουσα της Ευρώπης και οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι	263
Η διπλή αφοσίωση και οι μειονότητες	268
Τι είναι «γκέτο» και τι δεν είναι	274
Οι ταραχές στη Γαλλία: Πού κάνουμε το λάθος;.....	282
Γαλλία: Το χαμένο στοίχημα	290
Ισλάμ και σουηδικός παράδεισος	295
Η Μάργκαρετ Θάτσερ κι εμείς	303
Πριγκόζιν και η δόξα του Πούτιν.....	314

IV ΕΛΛΑΔΑ

Οι καταστροφές, ένα λάκτισμα	321
Εμπρησμοί και λογοδοσία	326
Σιδηροδρομικές τραγωδίες και σοσιαλισμός	331
Για το σύνθημα «είναι κακιά η χώρα»	336
Συλλογική ευθύνη, ατομική ευθύνη και η υποχρέωση έναντι ατόμων σε κίνδυνο	341

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οι «κοινωνικές» αιτίες της βίας	346
Νόμος, τάξη, δημοσιούπαλληλίκι.....	351
Ο ακροδεξιός φράχτης	356
Πίτα και boondoggles.....	361
Τι είναι και τι δεν είναι τα «ιδιωτικά» πανεπιστήμια	366
ΚΚΕ και Σοστακόβιτς	372
Περί κεντροαριστεράς και ΣΥΡΙΖΑ	377
Πώς να αφήνουμε τους ανθρώπους να πεθάνουν	382
Η γάτα και το κουδούνι	386

V ΙΔΕΕΣ

Μικρό χρονικό της εργατικής Πρωτομαγιάς	391
Πράγματι ο καπιταλισμός δεν χρειάζεται θηριοδαμαστή;	397
Σοσιαλφασισμός: Μια λέξη που έχει ηλικία εκατό ετών	406
Αντισημιτισμός και παραλλαγές	414
Ισλαμοφιλία και πατερναλισμός	419
Κομμουνιστές – Ιεροκήρυκες και αντιδραστικοί	424
(Ακρο)αριστερή μελαγχολία	427
Τυφλά γατάκια	432
Βιασμοί ως πολεμική τακτική	438
Δικαιωματισμός και ηθικολογία.....	443
Φεμινισμός και ανδροφοβία	448
Depardieu, ο «τέλειος ένοχος»	453
Η γυάλα με το χρυσόψαρο.....	459
Το δικαίωμα στην περιπλάνηση.....	463
Το τέλος των μεγάλων οδικών ταξιδιών.....	470
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ.....	477

Πρόλογος

Σ' αυτά τα άρθρα γύρω από την πολιτική και κοινωνική κατάσταση στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον κόσμο δεν θέτω απλώς ερωτήματα: τα ερωτήματα μας περισσεύουν· αυτό που μας λείπει είναι οι απαντήσεις, οι προτάσεις, το βέλος προς τη διέξοδο. Αναλύω λοιπόν τάσεις και φαινόμενα, διατυπώνοντας τη γνώμη μου γύρω από τις φανερές, τις κρυμμένες ή τις φαντασιακές αιτίες των προβλημάτων που μας απασχολούν. Ταυτοχρόνως, προτείνω νόμιμες κι ανθρώπινες λύσεις· λύσεις κοινής λογικής για μεγάλα πράγματα. Σε τι έχει αποτύχει η Ευρωπαϊκή Ένωση και τι μπορούμε να κάνουμε για να διορθώσουμε τα λάθη μας; Τι συμβαίνει τα τελευταία χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες και γιατί ό,τι συμβαίνει μας αφορά; (Μήπως ο αμερικανικός καπιταλισμός τρελάθηκε εντελώς;) Ποιες θα έπρεπε να είναι οι πολιτικές μας προτεραιότητες για να βελτιωθεί η ζωή των πολλών;

Ανάμεσα στους σκοπούς αυτών των άρθρων είναι να εκθέσουν και ίσως να διαλύσουν μερικούς θλιβερούς μύθους της εποχής μας: Πράγματι επιδεινώνονται η μισαλλοδοξία, ο ρατσισμός, ο σεξισμός; Πράγματι οι πολιτικοί είναι ηλίθιοι, ανί-

κανοι κι απατεώνες; Έχουμε άθελά μας επιβιβαστεί στο «Πλοίο των τρελών»; Μήπως ζούμε τις τελευταίες μέρες πριν από τη Συντέλεια; Η μονολεκτική απάντηση σε όλα τούτα και σε πολλές βαθιές ανησυχίες του σύγχρονου ανθρώπου είναι «όχι»: στην πραγματικότητα, είναι τρία όχι στη σειρά: *όχι, όχι και πάλι όχι*. Αντιθέτως, μπορούμε να κάνουμε ωφέλιμες επιλογές και θα τις κάνουμε. Ακόμα κι αν ισχύει η δυσοίωνα διαπίστωση περί ακυβέρνητου πλοίου στην τρικυμία, υπάρχουν οδηγίες χρήσεως: υπάρχουν τρόποι χειρισμού και μείωσης των κραδασμών. Χωρίς προσδοκίες για θαυματουργία, μπορούμε να διδαχτούμε από τις ιστορικές εμπειρίες κι από τους πειραματισμούς διάφορων χωρών και ηγεσιών: μπορούμε να μάθουμε. Χρειάζεται καλύτερη, όχι περισσότερη, ενημέρωση και σκέψη τόσο γύρω από τις υπαρκτικές απειλές για τη ζωή και τον πολιτισμό μας όσο και για επιμέρους ζητήματα όπως είναι οι περιφερειακές συγκρούσεις, η εσωτερική πόλωση, οι κακόβουλες πολιτικές δυνάμεις, η εγκληματικότητα ή οι προκλήσεις της υψηλής τεχνολογίας. Ίσως η πολιτική να είναι η τέχνη του εφικτού, αλλά το εφικτό δεν μπορεί να οριστεί χωρίς φαντασία.

Νέα Υόρκη: Από την κρίση της φτώχειας στην κρίση της ευημερίας

Το καλοκαίρι του 2023 η πόλη της Νέας Υόρκης υποδέχτηκε 57.300 πρόσφυγες και μετανάστες από τη Λατινική Αμερική: πολλοί φιλοξενούνται στο ξενοδοχείο Roosevelt στην 45η οδό —που δεν λειτουργεί πια— καθώς και σε ένα γήπεδο ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου στο νησάκι Randalls. Κι ενώ οι υπόλοιποι περιμένουν να βρεθεί στέγη γύρω από το οικοδομικό τετράγωνο του Roosevelt ο δήμαρχος Eric Adams ζητάει οικονομική βοήθεια από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση: έχει ανάγκη από 8 εκατομμύρια δολάρια την ημέρα.

Έχω δει τη Νέα Υόρκη στο ναδίρ της: όταν είχε χρεοκοπήσει, όταν γίνονταν 2.500 φόντοι ετησίως (έναντι 433 το 2022) κι όταν ο υπόγειος σιδηρόδρομος ήταν έκθεση φρικαλεοτήτων. Στο πέρασμα του χρόνου την έχω δει σε στιγμές δόξας, σε αξέχαστες στιγμές που φαινόταν εξαισία. Αν και πράγματι η τύχη της σχετιζόταν πάντοτε με τη «χάρτινη οικονομία», με το χρηματιστήριο και την κερδοσκοπία στα ακίνητα που κυριάρχησαν εδώ πολύ προτού

κυριαρχήσουν οπουδήποτε αλλού, όσα συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια δεν τα έχω ξαναδεί: παρά τη φιλελεύθερη διοίκησή της, η Νέα Υόρκη μεταμορφώνεται σε μια κοινότητα filthy rich που δεν έχω ξαναδεί. Οι filthy rich, φανταχτεροί και αλαζονικοί όπως είναι, αφαιρούν από την πόλη την ιδιοσυγκρασία, την πολυπλοκότητα, τις ευκαιρίες και τον ενθουσιασμό που την κάνουν μοναδική. Στην τρίτη δεκαετία του 21ου αιώνα —ιδιαίτερα το Μανχάτταν και ένα μεγάλο μέρος του Μπρούκλιν— κινδυνεύει να γίνει κάτι που δεν υπήρξε ποτέ πριν: αδιάφορη· άνοστη σαν gate community, με συγκεχυμένο genius loci.

Δεν πρόκειται για καινούριο φαινόμενο, αλλά για μια διαδικασία που ξεκίνησε μετά το «ναδίρ» του 1975. Μερικοί το αποδίδουν, εν μέρει τουλάχιστον, στην 11η Σεπτεμβρίου 2001: ισχυρίζονται ότι με το να γίνεται όλο και πιο δυσπρόσιτη, όλο και πιο εφετζίδικη, παίρνει την εκδίκησή της για την επίθεση. Όμως, περίπου τα ίδια παρατηρούνται στις περισσότερες αμερικανικές μεγαλουπόλεις. Το Σαν Φρανσίσκο δείχνει να έχει στραφεί ολοκληρωτικά στην υψηλή τεχνολογία παραμερίζοντας την ποικιλομορφία που το έκανε τόσο χαριτωμένο. Η Βοστώνη και η Ουάσιγκτον μετατρέπονται σε τείχη ουρανοξυστών χωρίς αρχιτεκτονική αξία: οι πελώριοι γερανοί είναι μόνιμο στοιχείο του αστικού τους τοπίου. Ήδη το 1961 η Jane Jacobs είχε προειδοποιήσει για το πώς θα πέθαιναν οι αμερικανικές μεγαλουπόλεις χάνοντας τις γειτονιές τους και την ίδια τους τη φυσιογνωμία, την «ψυχή» τους κατά κάποιον τρόπο: από τότε που ξεκίνησαν τα προγράμματα αστικού εξευγενισμού με σκοπό την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας και την ενθάρρυνση της ανάπτυξης, συσσωρεύ-

τηκαν πολεοδομικά σφάλματα – προπάντων, αν και δεν λείπει η σχετική νομοθεσία (από τη Νέα Υόρκη τουλάχιστον), αφέθηκε ανεξέλεγκτη η εκμετάλλευση της γης.

Όποιος προβάλλει αντίρρηση για την πορεία που έχει πάρει η Νέα Υόρκη απορρίπτεται ειρωνικά ως νοσταλγός του παρελθόντος. Σίγουρα υπάρχουν «νοσταλγοί του παρελθόντος», αλλά δεν είμαι από αυτούς: το ότι επέζησα στη Νέα Υόρκη της δεκαετίας του 1980 οφείλεται σε καθαρή τύχη: η κρίση του κρακ και η κρίση του AIDS είχαν προστεθεί στην προϋπάρχουσα εγκληματικότητα, στη βρομιά και στις κατσαρίδες. Το Άλφαμπετ Σίτυ, όπου έμενα, έμοιαζε με τη βομβαρδισμένη Βηρυτό και το Μπρονξ φλεγόταν: συχνά, όταν επέστρεφα στο σπίτι αργά το βράδυ, σταματούσε δίπλα μου ένα περιπολικό και οι επιβαίνοντες αστυνομικοί με συμβούλευαν να προσέχω «μήπως με πυροβολήσει κάποιος». Γύρω μου απλώνονταν άχτιστα οικόπεδα γεμάτα αστέγους, πεταμένες υποδερμικές βελόνες, άδεια φιαλίδια κρακ: για δεκαετίες ο υπόγειος σιδηρόδρομος, όλος ζωγραφισμένος με γκραφίτι, έμοιαζε με ντεκόρ sci-fi ενός ζοφερού μέλλοντος. Πολλοί από μας αναρωτιούνταν αν βλέπαμε σκηνές προσεχώς από τη συντέλεια του κόσμου. Αργότερα ζήσαμε μια μεταβατική εποχή που έμοιαζε να συνδυάζει τις συγκινήσεις με την ασφάλεια και την καθαριότητα – έπειτα ήρθε το αλλόκοτο σήμερα.

Σήμερα, παρά τις ουρές των μεταναστών στον σταθμό των λεωφορείων από το Τέξας και γύρω από την ανατολική 45η οδό, η Νέα Υόρκη είναι πλουσιότερη, υγιέστερη, καθαρότερη, ασφαλέστερη, λιγότερο διεφθαρμένη και καλύτερα διοικούμενη. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί και για τις περισσότερες αμερικανικές μεγαλουπόλεις, όπως το Λος

Άντζελες, η Φιλαδέλφεια, η Ατλάντα ή το Σιάτλ. Αλλά, παρά τη λάμψη, η κοινωνική δυσλειτουργία των πόλεων δεν έχει εξαλειφθεί. Στη Νέα Υόρκη, ακόμα και στο «φτωχό» νότιο Μπρονξ, οι τιμές έχουν αυξηθεί τόσο, ώστε ένας στους τέσσερις Νεοϋορκέζους σκέφτεται να μετακομίσει σε άλλη πολιτεία. Το διάμεσο εισόδημα, γύρω στα 50.000 δολάρια για μια τετραμελή οικογένεια, δεν επαρκεί, εκτός αν έχεις ιδιόκτητο σπίτι — αλλά, πράγματι, το 50% των κατοίκων της πόλης έχουν εισόδημα μεγαλύτερο ή και πολλαπλάσιο των 50.000· γι' αυτό η Νέα Υόρκη διατηρεί τον πληθυσμό της. Πάντως, αν και στη δεκαετία του 1970 βρισκόταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης, το ποσοστό φτώχειας —στον απόηχο των μέτρων κοινωνικής πρόνοιας του Lyndon Johnson— ήταν μόλις 11,5%, ενώ σήμερα πλησιάζει το 20%. Δεν ξέρω πώς προκύπτουν αυτά τα νούμερα κι αν είναι αξιόπιστα, αλλά η άμεση αιτία της επιδείνωσης της φτώχειας για το χαμηλότερο 1/5 του πληθυσμού δεν απαιτεί πολλή σκέψη. Οι μεγαλοιδιοκτήτες και οι έμποροι ακινήτων σκοτώνουν την πόλη: αν και σύμφωνα με τον παλιό εμπειρικό κανόνα το ενοίκιο πρέπει να αντιπροσωπεύει περίπου το 25% του εισοδήματος του ενοικιαστή, η τελευταία έρευνα της Housing and Vacancy δείχνει ότι το τυπικό νοικοκυριό της Νέας Υόρκης διοχετεύει στο ενοίκιο τουλάχιστον το ένα τρίτο του εισοδήματός του, ενώ τρία στα δέκα νοικοκυριά πληρώνουν για στέγη το 50% ή και περισσότερο. Η Νέα Υόρκη εγείρει όλο και μεγαλύτερες απαιτήσεις, με αποτέλεσμα να την εγκαταλείπουν οι λίγοι που μπορούν (κυρίως συνταξιούχοι και πολυμελείς οικογένειες με καταγωγή από άλλες πολιτείες) ή να μένουν άστεγοι. Τα τελευταία χρόνια στα 547 κτίρια

της Υπηρεσίας Αστεγών φιλοξενούνται κάθε βράδυ περίπου 60.000 άτομα: οι περισσότεροι από τους νεο-αστέγους δεν είναι ούτε ψυχικά άρρωστοι ούτε εθισμένοι· είναι οικογένειες με παιδιά.

Ολόκληρη η κατάσταση της στέγασης έχει αλλάξει. Πολλά κτίρια γκρεμίζονται και μετατρέπονται σε πολυώροφα συγκροτήματα όπου η μέση τιμή πώλησης για ένα δωάρι ξεπερνά τα 2 εκατομμύρια δολάρια. Μια κοινή πεποίθηση, ακόμη και σε πολλούς αριστεροφιλελεύθερους κύκλους, είναι ότι η αιτία των εξωφρενικών ενοικίων και τιμών είναι η κρατική παρέμβαση, η ρύθμιση των ενοικίων που έχει θεσπιστεί από το 1943. Αυτός ο έλεγχος σημαίνει ότι οι ιδιοκτήτες δεν μπορούν να εκδιώξουν τους ενοικιαστές ή να τους αρνηθούν ανανέωση μίσθωσης χωρίς εύλογη αιτία, καθώς και ότι τα ενοίκια δεν μπορούν να αυξηθούν περισσότερο από ένα καθορισμένο ποσοστό ετησίως. Αλλά ισχύει μόνο για παλιά κτίρια και συμβόλαια· αφορά 966.000 διαμερίσματα όπου κατοικούν 2,5 εκατομμύρια άνθρωποι. Η νόμιμη αύξηση καθορίζεται κάθε χρόνο από τη διοίκηση και, όπως είναι αναμενόμενο, αυξάνεται όταν τα διαμερίσματα εκκελώνονται ή όταν οι ιδιοκτήτες κάνουν βελτιώσεις στο κτίριο ή στα μεμονωμένα διαμερίσματα. Τα καινούρια κτίρια δεν υπόκεινται σε έλεγχο ενοικίων: κατά τη διάρκεια της δωδεκαετούς δημαρχίας του Michael Bloomberg (2002-2013) ολοκληρώθηκαν 40.000 νέες κατασκευές, ενώ 25.000 παλιά κτίρια κατεδαφίστηκαν. Η πόλη γκρεμίζεται μανιωδώς και ξαναχτίζεται μανιωδώς.

Αν και οι υποδομές βελτιώνονται —π.χ., ο υπόγειος σιδηρόδρομος συνεχίζει να επεκτείνεται—, οι δημόσιες υπηρεσίες όχι και τόσο. Πολλά δημόσια αγαθά έχουν ιδιωτι-

κοποιηθεί—πάρκα, ζωολογικοί κήποι—, ενώ τοπικοί θεσμοί, όπως το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, για να καλύψουν τις ανάγκες τους, αγοράζουν τμήματα παραδοσιακών συνοικιών. Εκτυλίσσεται μια μορφή συστημικού βανδαλισμού: το NYU κατέστρεψε ένα μέρος του ιστορικού West Village, συμπεριλαμβανομένου ενός τμήματος του ορόσημου Provincetown Playhouse και ενός σπιτιού στο οποίο έζησε κάποτε ο Edgar Allan Poe· όσο για το Πανεπιστήμιο Columbia, έδιωξε κατοίκους και μικρές επιχειρήσεις στο δυτικό άκρο της 125ης οδού για να γεμίσει τον δρόμο με τα τεράστια γυάλινα κτίρια της νέας πανεπιστημιούπολης του Μανχάττανβιλ, ευγενική προσφορά του Renzo Piano. Γενικά, εκτός από τους εργολάβους και τους μεσίτες, έχουν επιτεθεί στην πόλη οι stararchitects: για παράδειγμα, το Barclays Center στο πρώην Atlantic Yards—πλέον ονομάζεται Pacific Park—στο κέντρο του Μπρούκλιν είναι ένα ανοσιούργημα της Empire State Development Corporation το οποίο ανήκει στο θεαματικό συγκρότημα «αστικής ουτοπίας» που σχεδίασε ο Frank Gehry. Ο Frank Gehry με έχει απογοητεύσει: φρίκαρα τόσο με το Μουσείο Ποπ Κουλτούρας στο Σιάτλ όσο και με το μνημείο του Αϊζενχάουερ στην Ουάσιγκτον—ο υπέροχος Καναδός έχει παραδοθεί στην απληστία και η φαντασία του έχει καταντήσει κιτς. Στο Μπρούκλιν έδρασε με δημόσια χρηματοδότηση εκατοντάδων εκατομμυρίων καταστρέφοντας μια παραδοσιακή γειτονιά στην οποία τώρα έχει χτιστεί στάδιο χωρητικότητας 18.000 ατόμων. Τα αθλητικά στάδια είναι εδώ και πολύ καιρό η προτιμώμενη μέθοδος νομιμοποιημένης δωροδοκίας: πόλεις όπως το Κλίβελαντ, το Ντιτρόιτ, η Βαλτιμόρη και το Όκλαντ ξόδεψαν εκατοντάδες εκατομ-

μύρια δολάρια για να προσελκύσουν franchises μεγάλων πρωταθλημάτων. Αλλά η Νέα Υόρκη έχει αναγάγει την πρακτική σε δυσθεώρητα ύψη: το σημερινό στάδιο των Yankees, που ανεγέρθηκε στη θέση των δύο δημόσιων πάρκων που αγαπούσαν πολύ οι κάτοικοι του Μπρονξ, κόστισε 2,3 δισεκατομμύρια· μάλιστα το μισό από αυτό το αστρονομικό ποσό προήλθε από ομοσπονδιακές, κρατικές και τοπικές κυβερνητικές επιδοτήσεις. Παρ' όλα αυτά, οι Yankees μείωσαν τον αριθμό των θέσεων που ήταν διαθέσιμες στο ευρύ κοινό κατά περίπου 9.000, προκειμένου να εξοικονομήσουν χώρο για 37 επιπλέον πολυτελείς σουίτες που προορίζονται για τους VIPS. Το ίδιο έκαναν και οι Mets στο Flushing: εισέπραξαν 614 εκατομμύρια σε δημόσιες επιδοτήσεις και μείωσαν τη χωρητικότητα του νέου σταδίου από 57.354 σε μόλις 41.800, προκειμένου να αυξήσουν τις σουίτες του από 45 σε 54. Το σημειώνω διότι αντανακλά τον δρόμο που έχει πάρει η Νέα Υόρκη: μεγαλεπήβολα έργα, γιγαντισμός, επιστροφή στα ιδανικά του Robert Moses, ο οποίος είναι υπεύθυνος για μια σειρά πολεοδομικά εγκλήματα που διαπράχθηκαν στις δεκαετίες του 1950 και 1960.

Παρατηρείται μια ακαταμάχητη τάση για δημιουργία malls με καμιά διακοσαριά καταστήματα το καθένα, για εκτοπισμό μικρών επιχειρήσεων και για επέκταση των μεγάλων franchises στο λιανικό εμπόριο, στην εστίαση και στην ψυχαγωγία. Παραλλήλως, τα κτίρια γίνονται όλο και ψηλότερα χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ότι οι ουρανοξύστες έχουν γοητεία μόνο αν συνοδεύονται από μικρότερες κατασκευές σε ποικίλες τεχνοτροπίες· το να υψώνονται γυάλινοι πύργοι γραφείων ο ένας δίπλα στον άλλο κάνει τη

Νέα Υόρκη να μοιάζει στο Ντουμπάι. Τα φαραωνικά έργα στην περιοχή Hudson Yards του Μανχάτταν, που φαίνεται ότι θα ολοκληρωθούν σύντομα —έχουν αρχίσει από το 2012—, θεωρούνται η μεγαλύτερη ιδιωτική επένδυση ακινήτων στην ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών και η μεγαλύτερη στη Νέα Υόρκη μετά το Rockefeller Center. Η συστάδα των πύργων είναι εντυπωσιακή, σαν τερατώδες υπερωκεάνιο που ετοιμάζεται να αποκοπεί από την υπόλοιπη πόλη. Μιλάμε για τουλάχιστον 16 μεγάλα κτίρια, με 5,5 εκατομμύρια τ.μ. εμπορικού και οικιστικού χώρου, 300.000 τ.μ. λιανικής και «χώρου μεικτής χρήσης», ένα δημόσιο σχολείο, ένα ξενοδοχείο και μια δημόσια πλατεία πέντε στρεμμάτων. Στον πύργο των 92 ορόφων, που θα έχει υπαίθριο παρατηρητήριο ψηλότερο από εκείνο του Empire State Building, θα εγκατασταθούν πολυεθνικές εταιρείες, ενώ ένα επτάώροφο εμπορικό κέντρο θα περιλαμβάνει ένα πολυκατάστημα Neiman Marcus, Dior και Chanel στους επάνω ορόφους και λαϊκές μάρκες όπως H&M, Zara και Sephora στους κάτω ορόφους.

Τι ενδιαφέρον μπορεί να έχει ένα mall; Η Νέα Υόρκη ήταν σπουδαία πόλη διότι αποτελούνταν από γειτονίες πληθωρικής ποικιλομορφίας, με υπαίθριες αγορές, εστιατόρια, περίπτερα, πλανόδιους πωλητές και μαγαζάκια, πολλά από τα οποία φαίνονταν εντελώς αναχρονιστικά: Χρυσό Ψαλίδι, Ζαχαρωτά, Τσαγκάρης, Παγωτατζίδικο, Βιοτεχνία Κουμπιών, Επισκευές Ραδιοφώνων, Κλωστές, Ό,τι πάρετε 1 δολάριο. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια υπήρχαν πολλές οικογενειακές επιχειρήσεις που επέζησαν από λεηλασίες, βανδαλισμούς, ένοπλες ληστείες, αλλά δεν επέζησαν της αύξησης των ενοικίων. Έτσι, πολλοί εγκαταλε-

λειμμένοι επαγγελματικοί χώροι έχουν γίνει καταφύγιο για τους αστέγους και τους ψυχικά ασθενείς (τους οποίους υποτίθεται ότι ο δήμος έχει μαζέψει από τους δρόμους), ώσπου να καταληφθούν από τράπεζες ή από αλυσίδες drugstore.

Όλοι μου οι φίλοι φεύγουν ένας ένας από τη Νέα Υόρκη κι εγώ δυσκολεύομαι όλο και περισσότερο να πάω. Τα μικρά διαμερίσματα έχουν γίνει Airbnb: ο καθένας νοικιάζει ένα δωμάτιο ή ένα κρεβάτι σε εξωφρενικές τιμές λες και για να μείνεις στη Νέα Υόρκη πρέπει να το αξίζεις, λες και η Νέα Υόρκη είναι τρόπαιο. Το success story της πόλης μου φαίνεται διεστραμμένο: τα ενοίκια διώχνουν τους ανθρώπους και το εμπόριο, αλλά οι ψηλότεροι πύργοι που χτίστηκαν βρίσκουν αγοραστές ανάμεσα στους πλουσιότερους ανθρώπους στον κόσμο. Πρόκειται για μια αρπακτική δύναμη, που καταναλώνει τα περιουσιακά στοιχεία και δεν συνεισφέρει σχεδόν τίποτα σε αντάλλαγμα. «Αν μπορούσαμε να κάνουμε κάθε δισεκατομμυριούχο σε όλο τον κόσμο να μετακομίσει εδώ, θα ήταν θεϊκό δώρο» είπε σε μια αναλαμπή ειλικρίνειας το 2013 ο δισεκατομμυριούχος δήμαρχος Michael Bloomberg. Αλλά οι δισεκατομμυριούχοι που τελικά ήρθαν στη Νέα Υόρκη διαφέρουν από τους παλιότερους, οι οποίοι πιστώνονται μερικές από τις πιο αξιοσημείων κατασκευές, όπως το Grand Central Terminal, το κτίριο Chrysler, το Woolworth, το Empire State και το Seagram — μεταξύ πολλών άλλων. Όσο άρπαγες κι αν ήταν οι παλιοί μεγιστάνες, έριχναν τεράστια χρηματικά ποσά στην τοπική οικονομία με τη μορφή φόρων ακινήτων, απασχολούσαν πλήθος ανθρώπων και συνεισέφεραν μέσω της φιλανθρωπίας τους: το Rockefeller Center, το Carnegie

Hall, η Morgan Library και η Frick Collection είναι μερικά παραδείγματα. Οι καινούριοι πλούσιοι ζουν από περιουσίες που φτιάχτηκαν είτε από άλλους ανθρώπους είτε από ολόκληρα έθνη. Το 2016 το περιοδικό *New Yorker* σημείωνε ότι υπάρχει μια έκταση στο Midtown, από την 5η λεωφόρο μέχρι την Παρκ, κι από την 49η οδό μέχρι την 70ή, όπου σχεδόν ένα διαμέρισμα στα τρία είναι άδειο επί τουλάχιστον δέκα μήνες τον χρόνο. Η Νέα Υόρκη δεν είναι «σπίτι»: όπως το Λονδίνο και το Χονγκ Κονγκ, έχει γίνει σταθμός στη νομαδική ζωή του κορυφαίου 1% του πλανήτη, το οποίο αποκτά πανάκριβα ακίνητα ως επένδυση και ως σύμβολο ισχύος και glamour. Το πράγμα καταντά γελοίο: πέρυσι πουλήθηκε διαμέρισμα στην 57η οδό έναντι 47.782.186,53 δολαρίων: προσοχή στα 53 σεντς... Μα ποιος δίνει τόσα χρήματα για ένα διαμέρισμα, ακόμα κι αν ανάμεσα στα κομφορ υπάρχει «δενδρόσπιτο για ενήλικους»; (Ανεβαίνεις και κοιμάσαι σε δέντρο μέσα στο διαμέρισμα...) Οι αγοραστές αναφέρονται ως «διαχειριστές κεφαλαίων αντιστάθμισης κινδύνου», αλλοδαποί και εγχώριοι: Ρώσοι ολιγάρχες; Κινέζοι μεγιστάνες ένδυσης και αεροπορικών εταιρειών; Οπωσδήποτε: ο Dmitry Rybolovlev αγόρασε ρετιρέ έναντι 88 εκατομμυρίων· γείτονές του είναι η Zhang Xin και ο σύζυγός της, ο Σαουδάραβας Fawaz Alhokair και ο Ισραηλινός Eyal Ofer, που δραστηριοποιείται στο Μονακό. Με λίγα λόγια, αυτό που συμβαίνει δεν είναι ο καλοπροαίρετος «εξευγενισμός» που φαινόταν να είχε στο μυαλό του ο Bloomberg, αλλά η επέκταση του λεγόμενου Billionaires' Row από το Σέντραλ Παρκ του Μανχάτταν μέχρι τα εξώτερα boroughs. Πράγματι, τόσο ο Bill de Blasio όσο και ο τωρινός δήμαρχος Eric

Adams έχουν επίγνωση του προβλήματος· αλλά η πορεία της οικονομίας, που ορίζει την πορεία της Νέας Υόρκης, είναι αδυσώπητη.

Ακόμη και για όσους μπορούν να ανταποκριθούν οικονομικά στη Νέα Υόρκη, δεν ξέρω αν έχει νόημα να ζει κανείς σε μια πόλη που μοιάζει όλο και περισσότερο με όλες τις άλλες και στην οποία συρρέουν ετησίως 62 εκατομμύρια τουρίστες οι οποίοι έλκονται από το κακό γούστο και τη φαντασμαγορία. Εξάλλου, οι περισσότεροι από αυτούς συνωστίζονται στο Μπρόντγουεϊ, που εδώ και δεκαετίες έχει γίνει παράρτημα της Ντίσνεϋλαντ, μια αξιολύπητη μίμηση αυτού που ήταν κάποτε. Όλα αλλάζουν κι όλες οι πόλεις πρέπει να αλλάζουν. Αλλιώς, είτε καταλήγουν μουσειά σαν τη Βενετία είτε πεθαίνουν. Ωστόσο, εδώ υπάρχει ένα θεμελιώδες πρόβλημα που δεν μπορεί να επιλύσει καμιά δήμαρχια: η αποβιομηχάνιση. Για πολλές δεκαετίες οι Νεοϋορκέζοι έφτιαχναν σχεδόν οτιδήποτε και τα πάντα, από χημικά μέχρι ψωμί, από μεταλλικά αντικείμενα μέχρι σοκολάτες, έπιπλα, παιχνίδια και ρούχα· επιπλέον, το πιο πολυσύχναστο λιμάνι στον κόσμο —για πάνω από έναν αιώνα— προσέδιδε στην πόλη ανθρώπινο στρόβιλο και οικουμενικότητα. Όμως, η αποβιομηχάνιση που ξεκίνησε στη δεκαετία του 1970 και συνεχίστηκε με ταχείς ρυθμούς στη δεκαετία του 1980 αλλοίωσε τον χαρακτήρα της εργατούπολης: η Νέα Υόρκη έγινε προορισμός για κλάμπινγκ και ψώνια. Κάποτε ο δήμαρχος La Guardia την οραματιζόταν ως «μια μεγάλη, ζωντανή και συναρπαστική περιπέτεια» και για πολλά χρόνια η Νέα Υόρκη ήταν ακριβώς αυτό: σήμερα μοιάζει να μην υπάρχει χώρος για όσους δεν έχουν όνειρο ζωής ένα υπερπολυτελές διαμέρισμα στον

ουρανό, αλλά που απλώς βγάζουν τα προς το ζην, ανατρέφουν παιδιά, κάνουν κάτι χρήσιμο ή δεν βλάπτουν κανέναν: είναι ζωντανοί και θαυμάζουν την τύρφη της μεγαλούπολης ολόγυρά τους.

Brighton Beach, Μπρούκλυν: Η συνοικία της ρωσικής μαφίας

Ο απόηχος του πολέμου στην Ουκρανία έφτασε, όπως θα περίμενε κανείς, στις κοινότητες των Ρώσων και Ουκρανών εμιγκρέδων στη Νέα Υόρκη. Όμως, απ' ό,τι μαθαίνω, οι κάτοικοι της «Μικρής Οδησού» στο Μπρούκλυν σηκώνουν τα χέρια αναφωνώντας: Я ничего не знаю! Δεν ξέρω τίποτα! Отъебись! Παράτα με!

Θυμήθηκα το Brighton Beach, την πιο ρωσική από τις ρωσικές γειτονιές της Νέας Υόρκης, από ένα άρθρο που διάβασα πριν από λίγο καιρό για τη ρωσική μαφία. Αν και, επί κάμποσες δεκαετίες, με διαλείμματα, ανέπνεα κατά μήκος της παραλίας και του ξύλινου πεζοδρομίου τον ίδιο αέρα με τους Ρώσους γκάνγκστερ, έχω στο μυαλό μου εντελώς διαφορετικές εικόνες — μερικές από τις οποίες είναι πανοραμικές: βρισκόμουν στην κορυφή του roller-coaster. Πράγματι, στην ευρύτερη περιοχή του Coney Island ζουν τόσοι ρωσόφωνοι μετανάστες, ώστε να της προσδίδουν ένα είδος ρωσικότητας: στις παραλίες συρρέουν όλες οι φυλές του Ισραήλ: οικογένειες με παιδάκια που

παίζουν στο λούνα παρκ, τρώνε χοτ ντογκς και πετάνε χαρταετούς. Πίσω από αυτές τις αμερικανικές σκηνές εκτυλίσσεται το έγκλημα — όπως παντού· όχι περισσότερο. Η 60ή περιφέρεια του αστυνομικού τμήματος της Νέας Υόρκης δεν έχει τους μπελάδες του Hunts Point ή του Brownsville.

Λένε ότι το 1645 οι Βρετανοί άποικοι έφτασαν στην περιοχή του κόλπου Sheepshead και την αγόρασαν από τους ιθαγενείς Ινδιάνους με αντάλλαγμα ένα τουφέκι, μια κουβέρτα και έναν βραστήρα. Το 1878 η αμμουδερή παραλία ονομάστηκε Brighton, δέκα χρόνια αφού ο William A. Engeman έχτισε εκεί ένα παραθεριστικό συγκρότημα: πράγματι, η μορφολογία του εδάφους έμοιαζε με εκείνη της ομώνυμης αγγλικής πόλης στη Μάγχη. Μέσα σε λίγα χρόνια το Coney Island έγινε θέρετρο που βρισκόταν σε προσιτή απόσταση από το Μανχάτταν: η σιδηροδρομική γραμμή που εγκαινιάστηκε το καλοκαίρι του 1878 σταματούσε έξω από το πολυτελές ξενοδοχείο Brighton Beach Bathing Pavilion, δίπλα στο οποίο ο Engeman έφτιαξε ένα ιπποδρόμιο. Αλλά, επειδή οι παλίρροιες διέβρωναν την αμμουδιά, το ξενοδοχείο μετακινήθηκε προς την ενδοχώρα: αυτή η τρελή επιχείρηση εξετελέσθη με ανύψωση περίπου 5.000 τόνων σκυροδέματος, χρησιμοποιώντας 13 υδραυλικούς γρύλους· το κτίριο μετατοπίστηκε κατά 140 μέτρα και στερεώθηκε σε 24 σιδηροδρομικές ράγες. Ήταν το μεγαλύτερο οικοδομικό εγχείρημα του 19ου αιώνα.

Εκείνη την εποχή ο αμερικανικός καπιταλισμός διαπνεόταν από αίσθημα παντοδυναμίας, θαυματουργίας κατά κάποιον τρόπο: τίποτα δεν τον σταματούσε. Μόλις έγινε

φανερό ότι ο ωκεανός κατέτρωγε τη στεριά, χτίστηκε το περίφημο boardwalk αρκετά μακριά από την άκρη του κύματος· κι εκεί στήθηκαν ποικίλες μικροεπιχειρήσεις ψυχαγωγίας: μάγισσες και αστρολόγοι, ζογκλέρ, πωλητές μπαλονιών και μαλλιού της γριάς. Το Brighton Beach δεν άργησε να εξελιχθεί σε hotspot για το βοντβίλ, με θέατρα και νυχτερινά κέντρα, ενώ στο καζίνο του ξενοδοχείου εργάζονταν γκέισες με την αρμόζουσα ιαπωνική ενδυμασία. Το κιτς συνοδευόταν από χόμπι της υψηλής κοινωνίας: χάντμπολ, mah-jong και χαρτοπαιξία· η ατμόσφαιρα έμοιαζε με το Λας Βέγκας προτού καν συλληφθεί η ιδέα του Λας Βέγκας.

Το 1919 το πάρκο ψυχαγωγίας, το οποίο περιελάμβανε ένα τεράστιο τρενάκι από χάλυβα, κήκε. Όμως, η περιοχή συνέχισε να αναπτύσσεται γοργά. Κι από το 1920 άνοιξε η γραμμή του μετρό — μια υπερυψωμένη κατασκευή· κι αν έχει κάποια σημασία, το 1989 είχα γράψει ένα βιβλιαράκι με τίτλο «Το εναέριο τρένο στο Στίλγουελ»: αναφερόμουν σ' αυτή την υπερυψωμένη γραμμή. Εν πάση περιπτώσει, με το «εναέριο τρένο στο Στίλγουελ» οι λουόμενοι μπορούσαν πλέον να επιστρέφουν στα άλλα boroughs της Νέας Υόρκης μέσα σε μιάμιση ώρα· πράγμα που αχρήστευε το ξενοδοχείο. Το 1924 το Brighton Beach Hotel έκλεισε, αλλά η γειτονιά προσέλκυσε νέους μόνιμους κατοίκους: στα χρόνια λίγο πριν και μετά τη Μεγάλη Ύφεση του 1929-1936 εγκαταστάθηκαν εκεί Εβραίοαμερικανοί πρώτης και δεύτερης γενιάς και, αργότερα, επιζήσαντες των στρατοπέδων συγκέντρωσης. Το 2011, από τους περίπου 55.000 Εβραίους επιζήσαντες που είχαν έρθει στη Νέα Υόρκη, οι περισσότεροι κατοικούσαν στο Brighton Beach. Υπήρξε

όμως μια λεπτομέρεια —η μαφία— που άλλαξε τη φυσιογνωμία της.

Μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο πολλοί εύποροι Νεοϋορκέζοι διατηρούσαν εξοχικές κατοικίες στο Brighton Beach. Αλλά στα χρόνια του '40 η ποιότητα ζωής επιδεινώθηκε και το ποσοστό φτώχειας αυξήθηκε μαζί με την αναλογία των ηλικιωμένων κατοίκων προς τους νεότερους. Στη δεκαετία του '50 η αύξηση τόσο του τοπικού πληθυσμού όσο και των καινούριων μεταναστών, μαζί με την τάση φυγής προς τα προάστια, κατέστησε το Coney Island και την παραλία Brighton ένα προάστιο σαν τα άλλα: πολλοί άνθρωποι ζούσαν εκεί, κοντά στον ωκεανό, αλλά εργάζονταν στο Μανχάτταν ή στο κεντρικό Μπρούκλυν. Στη δεκαετία του 1970 είχε γίνει μια πολυσύχναστη, κακόγουστη, θορυβώδης και παιδιάστικη περιοχή όπου μπορούσες να αγναντέψεις τον Ατλαντικό και να καταναλώσεις junk food, κι όπου ο χειμώνας έριχνε ένα σύννεφο μελαγχολίας: πολλά καταστήματα έκλειναν και στο boardwalk άκουγες τα βήματά σου μαζί με το κρώξιμο των γλάρων.

Ύστερα άρχισαν οι εμπρησμοί και το εμπόριο των ναρκωτικών. Σ' αυτό το τοπίο, εγκαταστάθηκαν Σοβιετικοί μετανάστες, κυρίως Εβραίοι Ασκενάζι από τη Ρωσία και την Ουκρανία: ήταν τόσο μεγάλος ο αριθμός τους, ώστε η παραλία ονομάστηκε «Μικρή Οδησός». Ποιοι ήταν αυτοί οι Ρώσοι και Ουκρανοί που συνέρρευαν στο Μπρούκλυν; Πολλοί είχαν παρελθόν φυλακίσεων για το οποίο ισχυρίζονταν ότι υπήρχαν πολιτικοί λόγοι, αντισημιτισμός κυρίως. Μπορεί. Πάντως, επί Λεονίντ Μπρέζνιεφ, η Σοβιετική Ένωση βρήκε ευκαιρία να ξεφορτωθεί μερικούς μικροεγκληματίες, να κάνει καλή εντύπωση στις ΗΠΑ και

να εκπληρώσει τις επιθυμίες του Χένρυ Κίσσιντζερ: ήταν μια ιστορική στιγμή καλών αισθημάτων και win-win διπλωματίας. Οι ΗΠΑ δεν υποπτεύονταν ότι έκαναν εισαγωγή μαφιόζων. Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991 και τις επακόλουθες αλλαγές στις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες των μετασοβιετικών κρατών, χιλιάδες πρώην Σοβιετικοί και Ανατολικοευρωπαίοι έφτασαν στην παραλία Brighton, όπου είχαν συγγενείς ή φίλους κι όπου μπορούσαν να πλοηγηθούν μέσα στην καθημερινότητα μιλώντας ρωσικά. Πολλοί από αυτούς ήταν Γεωργιανοί, Ουζμπέκοι και Αζερμπαϊτζανοί («Αζέροι»). Ως αποτέλεσμα, άνοιξε μεγάλος αριθμός ρωσόφωνων επιχειρήσεων (καταστήματα, βιβλιοπωλεία, νάιτ κλαμπ) και χτίστηκαν συγκροτήματα κατοικιών που καθρέφτιζαν την οικονομική θέση των νέων μεταναστών: για παράδειγμα, στις αρχές της δεκαετίας του 2000 κατασκευάστηκε ένα συγκρότημα πολυώροφων κατοικιών μπροστά στον ωκεανό, το «Oceana», όπου μένουν πλούσιοι επιχειρηματίες, σταρ της σόου μπίζνες και πρώην αξιωματούχοι από την πρώην Σοβιετική Ένωση – και οι απόγονοί τους βεβαίως. Το 2006 ο 65χρονος σήμερα Alec Brook-Krasny εξελέγη εκπρόσωπος στην 46η περιφέρεια της πολιτειακής συνέλευσης της Νέας Υόρκης, η οποία περιλαμβάνει το Brighton Beach: ήταν ο πρώτος εκλεγμένος πρώην Σοβιετικός στις ΗΠΑ. Τον είχα δει μια φορά να φωτογραφίζεται για κάποιο περιοδικό: έπαιρνε πόζες στην παραλία ενώ ολόγυρά του φτεροκοπούσαν οι γλάροι.

Πολυώροφες πολυκατοικίες άρχισαν να χτίζονται ήδη από τη δεκαετία του 1930. Τότε η Lower East Side του Μανχάτταν είχε κορεστεί πληθυσμιακά: έλειπε ο ζωτικός

χώρος· η πόλη έσκαγε στις ραφές. Έτσι, πολλοί Εβραίοι μετανάστες από την Ανατολική Ευρώπη που είχαν εγκατασταθεί στη Lower East Side μετακόμισαν στη «Μικρή Οδησσό». Σήμερα μόνο το 23,3% των κατοίκων του Brighton Beach γεννήθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες· το 72,9% έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και, εξαιτίας της ομοιογένειας των μεταναστών στη συνοικία, το 36,1% του πληθυσμού δεν μιλάει και δεν κατανοεί τα αγγλικά· συνεννοούνται μεταξύ τους στα ρωσικά. Επίσης, είναι χαρακτηριστική η τοπική κουλτούρα, που δίνει την εντύπωση της Οδησσού: 3.000 παιδιά στο Brighton Beach μαθαίνουν μπαλέτο σε τοπικές σχολές, ενώ η δημοτική βιβλιοθήκη έχει περισσότερα βιβλία στα ρωσικά παρά στα αγγλικά.

Φτάνω στο ζήτημα της εγκληματικότητας: αν και υπάρχει πολλή φιλολογία γύρω από το έγκλημα στην περιοχή, «τυχαίοι» φόννοι συμβαίνουν πολύ σπάνια. Η εγκληματικότητα εκτυλίσσεται γύρω από τη ρωσική μαφία, την Bratva, που ασχολείται με το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων, τη χαρτοπαιξία και τα στοιχήματα. Στη δεκαετία του 1970 το πιο διαβόητο πλοκάμι της μαφίας ήταν η συμμορία των Potato Bag, που έκανε ληστείες και απάτες· το αφεντικό μιας άλλης μαφιόζικης οικογένειας, ο περιβόητος Evsei Agron, είχε δοσοληψίες με τις επιχειρήσεις του Ντόναλντ Τραμπ: μερικές φορές αναλογίζομαι πόσα χρόνια «ξέρω» τον Ντόναλντ Τραμπ και τα καμώματά του. Οι Ρώσοι νονοί, από τον Marat Balagula μέχρι τον Vyacheslav Ivankov, είχαν έδρα το Brighton Beach, ενώ, σε μια εποχή που κυκλοφορούσα συχνά στο νότιο Μπρούκλιν, ο Vladimir Reznikov έπεσε ηρωικά από σφαίρες της μαφιόζικης οικογένειας των Lucchese έξω από το εστιατόριο

«Odessa» (που δεν υπάρχει πια): η δολοφονία του, που εξιχνιάστηκε οκτώ χρόνια αργότερα, έδειξε στις αστυνομικές αρχές τις σχέσεις της ρωσικής μαφίας με την ιταλική και έφερε στο φως παρανομίες που δεν ξέραμε ότι μπορούσαν να υπάρξουν· για παράδειγμα, κύκλωμα διανομής αφορολόγητης βενζίνης. Προπάντων, το τέλος του Reznikov αποθάρρυνε την αστυνομία της Νέας Υόρκης διότι αποδείκνυε ότι οι ρωσικές εγκληματικές οικογένειες είχαν ριζώσει στις ιταλοαμερικανικές κι ότι η μοναδική λύση ήταν να αλληλοεξοντωθούν. Όμως, αν και τα στέκια των μαφιόζων, όπως ήταν το «19th Hole» στο Μπρούκλυν, έχουν γίνει παρελθόν, η παρουσία τους είναι εμφανής και κάπως γελοιογραφική: φορώντας μαύρα γυαλιά μέσα στη νύχτα, χρυσά ρολόγια και χοντρές αλυσίδες στον λαιμό, προσδίδουν στη γειτονιά μια παράξενη φωτογένεια.

Παίρνοντας από το Μανχάτταν το «εναέριο τρένο» προσγειώνεσαι σε μια άλλη χώρα, όπου Ρώσοι παίζουν σκάκι ή τρώνε στιφάδο στο καμπαρέ «Ρασπούτιν». Έχουν περάσει σχεδόν τέσσερα χρόνια από την τελευταία φορά που πήγα στο Coney Island: το «Ρασπούτιν» έκλεισε, αλλά αντικαταστάθηκε από το «Τατιάνα»: το Ενυδρείο, όπου πήγαινα παλιά και χάζευα τα δελφίνια, βρίσκεται ακόμα εκεί· είναι ένα ορόσημο της Νέας Υόρκης. Όπως και το εναέριο τρένο που διανύει τη λεωφόρο Στίλγουελ, περνάει τη λεωφόρο Ποσειδώνος και κάνει τέρμα στη λεωφόρο της Γοργόνας.